

Referanser: KR 103/22

Arkivsak: 22/00170-14

Saksdokumenter:

KR 5.1/23 Drøftingsnotat - folkevalgte som styringsorgan, biskopens tilsyn og ledelse samt daglig ledelse

KR 5.2/23 Struktur samråd og involvering ansatte

Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse – opplegg og struktur for samråd

Sammendrag

Kirkerådet legger opp til en videre skrittvis behandling av ny organisering på de kommende kirkemøtene. Etter planen skal Kirkemøtet i 2023 gi føringer for videre arbeid med regelverk om folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, samt ordning for daglig ledelse.

Kirkerådet har videre bedt om en plan for etablering av en struktur for samråd mellom soknets organer og Kirkerådet og mellom soknets organer og bispedømmerådet.

Til behandling i dette møtet foreligger en plan for samråd og involvering og et drøftingsnotat som kan danne rammen for dialog- og innspillmøter våren 2023 om temaene folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, samt ordning for daglig ledelse. Innspill fra disse møtene i mars–april vil bli tatt med i det videre arbeidet med en sak til Kirkemøtet, som etter planen skal behandles på Kirkerådets møte i mai. Soknets organer vil også få mulighet til å drøfte og gi innspill til bispedømmerådene, om sakspapiret om de tre temaene som blir lagt fram for Kirkemøtet 2023.

De ulike involveringsprosessene vil ikke erstatte formelle høringer av regelverk fram mot behandling på Kirkemøtet i 2025.

Kirkerådet er i kontakt med de sentrale arbeidslivspartene på kirkelig sektor for å vurdere nærmere hvordan medbestemmelse skal forstås og ivaretas i det videre arbeidet med ny organisering.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vil legge opp til involvering av valgte råd og ansatte i tråd med den fremlagte planen.
2. Kirkerådet ber direktøren utarbeide et samtaleopplegg om folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse, med utgangspunkt i det fremlagte drøftingsnotatet.

Saksorientering

Kirkerådet behandlet i desember 2022 (sak KR 103/22) en tentativ plan for det videre arbeidet med kirkelig organisering og gjorde følgende vedtak:

1. Kirkerådet legger opp til en videre skrittvis behandling av ny organisering på kirkemøtene i 2023, 2024 og 2025.
2. Kirkerådet planlegger at Kirkemøtet i 2023 kan legge rammer for videre framdrift og gi føringer for videre arbeid med regelverk om folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse.
3. Kirkerådet planlegger videre at Kirkemøtet i 2024 kan behandle spørsmål som gjelder ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle.
4. Kirkerådet ber om at det etableres en struktur for samråd mellom soknets organer og Kirkerådet og mellom soknets organer og bispedømmerådet. En plan for dette kommer til behandling i Kirkerådets neste møte.

Vedtaket gir en rekkefølge for den videre fremdriften og legger rammer for prosessen: Kirkemøtet i 2023 skal gi føringer for videre arbeid med regelverk om de tre temaene folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse samt ordning for daglig ledelse. Videre har Kirkerådet bedt om en plan for en struktur mellom soknets organer og Kirkerådet og mellom soknets organer og bispedømmerådet. Kirkerådet har dessuten lagt opp til at Kirkemøtet i 2023 skal behandle noen avgrensede regelspørsmål, blant annet en sak om endringer i personalreglementet for Den norske kirke, se KR sak 6/23.

Administrasjonen har med utgangspunkt i vedtaket utarbeidet de to vedlagte plandokumentene. Programstyret for kirkelig organisering har gitt innspill til både strukturen for samråd og de konkrete temaene som etter planen skal behandles i møter våren 2023.

Det første dokumentet beskriver en struktur for samråd for valgte råd og involvering av ansatte. Det planlegges to runder med dialog- og innspillmøter mellom medlemmer i bispedømmerådet og ledere i fellesråd og menighetsråd i det enkelte bispedømmet, i tillegg til et nasjonalt, digitalt informasjons- og forberedelsesmøte. Første runde i bispedømmene vil gå i perioden mars–april. Formålet med møtene er

å involvere soknets organer i arbeidet med de tre temaene som skal behandles på Kirkemøtet i 2023, og innspill fra møtene vil tas inn i saksbehandlingen fram mot Kirkerådets møte i mai. Det legges opp til ett digitalt møte i hvert bispedømme, lokalt forankret og med medvirkning fra biskop, bispedømmerådsleder og leder for fellesrådsnettverket i bispedømmet. Møtene vil følge en fastsatt plan med en fast innledning. Etter en felles respons på innledningen, deles deltakerne i grupper som drøfter de ulike problemstillingene. Til slutt blir det avsluttende kommentarer i plenum. Tidsrammen er satt til tre timer. Målsettingen er at rammen for møtene skal bli så lik som mulig i alle bispedømmer.

Etter at Kirkerådet i mai har ferdigstilt sin sak til Kirkemøtet i august 2023, vil det bli gjennomført nye møter i bispedømmene mellom bispedømmerådsmedlemmene og lederne i fellesråd og menighetsråd. Her kan lederne for soknets organer gi innspill til det konkrete saksfremlegget.

Det er viktig å understreke at involveringsprosessen som er planlagt fram mot årets Kirkemøte, ikke kommer til erstatning for senere formelle høringer av regelverk. Berørte instanser vil på vanlig måte bli invitert til å gi høringsuttalelser til konkrete regelverksforslag, etter behandlingen på Kirkemøtet i 2023 og videre utredning.

Planen inneholder videre en struktur for samrådsmøter, opplæring og involvering av nye rådsmedlemmer og ledere, arenaer for å drøfte felles lederutfordringer og lederutvikling, arbeidsmiljø og organisasjonskultur, samt kanaler og rutiner for medbestemmelse. Medbestemmelse skal ivaretas i tråd med Hovedavtalens bestemmelser. Det er også etablert et særskilt kontaktutvalg for dialog og samhandling mellom Kirkerådet som representant for trossamfunnet Den norske kirke og de sentrale arbeidslivspartene på kirkesektoren. Kirkerådet er i kontakt med de sentrale partene for å vurdere nærmere hvordan medbestemmelse skal forstås og ivaretas i det videre arbeidet med ny organisering.

Det andre dokumentet er et drøftingsnotat som gir en innholdsmessig skisse av de tre temaene som skal drøftes i møter i bispedømmene, for å gi innspill til arbeidet med en sak til Kirkemøtet. Innledningsvis gir dokumentet teologiske rammer for tematikken. Det blir gitt en kort beskrivelse av den lutherske forståelsen av kirken som fellesskap, og at styringsansvaret ligger hos dette fellesskapet som helhet. Videre beskrives samvirkemodellen som ramme for tjenesten med ord og sakrament, samt en prinsipiell forståelse av bispetjenestens rolle i Den norske kirke. Det blir også gitt noen arbeidsrettslige rammer for hvem som kan utøve arbeidsgiveroppgaver på vegne av arbeidsgiver. Her drøftes det kort hvilke muligheter og begrensninger som gis i tilknytning til at ett rettssubjekt (soknet ved fellesrådet) får arbeidsgiverfunksjoner delegert fra et annet rettssubjekt (rettssubjektet Den norske kirke). Videre slås det fast at ledelsesfunksjoner kan fordeles mellom og utøves av flere personer. Kirkemøtet står dermed temmelig fritt til å velge en hensiktsmessig modell for daglig ledelse.

Notatet tar deretter for seg fire delemner:

1. *De valgte styringstjeneste.* Her gis en kort beskrivelse av Den norske kirkes demokratiske organer, og det understrekes at det er de demokratisk valgte rådene både lokalt, regionalt og nasjonalt som er kirkens styringsorganer. Drøftingsnotatet inviterer til samtale om hvordan medlemmene i rådene kan bli mer bevisstgjort på sitt styringsmandat.

2. *Kirkelig fellesråd som arbeidsgiverorgan.* Kirkemøtets vedtak legger opp til at kirkelig fellesråd skal ivareta arbeidsgiverfunksjoner, herunder daglig ledelse, for alle som arbeider i soknet. Det innebærer også et ansvar for prestene. Kirkemøtevedtaket setter noen premisser for at arbeidsgiverfunksjoner for prestene skal delegeres til fellesrådet: For det første skal prosten fremdeles lede prestetjenesten, i distrikter som i mange tilfeller vil være større enn fellesrådsområdet. Dermed vil prostiet fortsatt være tjenestedistrikt for prestene, men prostiinnndelingen bør også vurderes. For det andre presiserer vedtaket at det ikke skal være noe krav om sammenslåing av fellesråd. Følgelig vil prostiene de fleste steder bestå av flere fellesrådsområder. Det er også et premiss at et fellesråd som skal overta arbeidsgiverfunksjoner for prestene, må ha tilstrekkelig størrelse og administrativ kapasitet for denne oppgaven. Ut fra disse forutsetningene skisserer drøftingsnotatet ulike varianter for organisering av arbeidsgiverfunksjoner innenfor det enkelte prostiet. Utgangspunktet er at der prosti og fellesråd ikke sammenfaller, kan prestene i de fleste tilfeller overføres til ett av fellesrådene i prostiet. Kirkevergen vil der ha det som Kirkemøtet har omtalt som «administrativ» ledelse av prestene, på linje med øvrige ansatte, mens prosten utøver «kirkefaglig» ledelse på vegne av fellesrådet for alle ansatte i prostiet, både i det fellesrådet som har ansvar for prestene, og i de øvrige. Dersom ingen av fellesrådene har kapasitet til det, vil arbeidsgiverfunksjonene for prestene kunne bli værende hos bispedømmerådet.
3. *Daglig ledelse.* Kirkemøtet har vedtatt at daglig ledelse skal være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være likestilt. Videre er det et premiss at prestetjenesten skal organiseres under prostens ledelse. Drøftingsnotatet legger til grunn at det siste punktet betyr fagledelse, og notatet beskriver en modell der den daglige ledelsen utøves sammen av prosten og kirkevergen. I prostier med flere fellesråd utøver prosten ledelsen sammen med kirkevergen i hvert enkelt fellesråd. En slik todelt modell krever tydelig beskrivelse av hvem som har ansvar for hva, og notatet gir momenter til en slik beskrivelse av oppgavefordeling. I begge linjene vil myndigheten kunne delegeres, slik at en sokneprest kan delegeres det kirkefaglige ansvaret lokalt, mens administrativt ansvar, som i dag, kan delegeres til en daglig leder eller menighetsforvalter der en slik stilling finnes. Notatet drøfter også mulige alternativer for hvem som kan være prostens nærmeste leder.
4. *Biskopens tilsyn og ledelse.* Kirkemøtets vedtak tar også opp biskopens tilsyn og ledelse. Drøftingsnotatet beskriver noe nærmere hva som konkret ligger i tilsynet, og hvilke virkemidler biskopen har i utøvelsen av tilsynet, samt hvilke faktorer som kan styrke biskopens tilsyn. Ettersom tilsynet i seg selv er en type ledelse, legger notatet til grunn at biskopen også skal utøve ledelse på områder som går ut over tilsynet. Denne typen ledelse vil foregå innenfor rammen av rådenes styringsmandat. I utøvelsen av tilsynet har biskopen en mer selvstendig myndighet.

Drøftingsnotatet vil danne grunnlag for det samtaleopplegget som skal brukes i dialog- og innspillsmøtene i bispedømmene. Det Kirkerådet får presentert i møtet, er dermed ikke det endelige opplegget, men materialet vil innholdsmessig ligge

innenfor de rammene drøftingsnotatet setter. Til hvert av de fire punktene er det utarbeidet konkrete spørsmål som utgangspunkt for samtale. Det er en forutsetning at drøftingsnotatet nå ikke skal gi for klare føringer for hva som til slutt skal bli konklusjonene, slik at Kirkemøtets forutsetning om involvering av soknets organer tydelig gir en reell mulighet for påvirkning av prosessen og resultatet.

5. Økonomiske/administrative konsekvenser

Planen for samråd og involvering av valgte råd og ansatte vil ha økonomiske og administrative konsekvenser for Kirkerådet, bispedømmerådene og de lokale organene. Gjennomføring av dialog- og innspillsmøter i hvert bispedømme i mars–april og juni 2023 vil kreve en vesentlig administrativ innsats både i Kirkerådet, på bispedømmekontorene og i lokalkirken. Det legges til grunn at arbeidet vil kunne utføres innenfor gjeldende budsjettammer.